

# Swindregt Were



Heerjansdam



Hendrik-Ido-Ambacht



Zwijndrecht



UITGAVE VAN:  
GENOOTSCHAP HENDRIK-IDO-AMBACHT EN HISTORISCHE  
VERENIGING ZWIJNDRECHT

Jaargang 37 nr. 1, mei 2023



*Schilderij van Wilhelmina Douglas  
Hawley Rijsoord ad Waal, 1894.*

*Geheel rechts Aagje Wilschut en  
tweede van rechts Nees Wilschut.*



# Inhoud

<b>Van de redactie</b>	<b>4</b>
<b>‘De Zangvogeltjes’</b> Henny van Rijn - Van der Esch	<b>5</b>
<b>Main jeugtharinneringe in Tambag</b> <b>Mijn jeugdherinneringen in Ambacht</b> Jan Kroos	<b>19</b>
<b>Over keuvelende dames, (kiep)hoeden en petten</b> <b>Een beeld van vroegere Ambachtse kleding</b> Willem Schneider	<b>27</b>
<b>Colofon</b>	<b>38</b>

*Foto omslag:*

*Dames in klederdracht bij het Veerplein rond 1900 Schilder: Hans Hermann. (1858-1942).*

van de leden van het koor meer verwacht dan alleen zingen, want ook een zangspel en kinderoperette werden onderdelen van de jaarlijkse uitvoeringen. In Zwijndrecht was daarvoor geen geschikte locatie te vinden, maar in Dordrecht lukte dat wel. In de eerste jaren gebeurde het in het gebouw 'Americain' aan de Groenmarkt (foto hieronder). De Zangvogeltjes trokken daar een volle zaal. Het programma-concept bleek dan ook zeer geslaagd!



In de lokale pers werd uitgebreid verslag gedaan van de eerste uitvoering op woensdag 10 december. Verrassend was natuurlijk dat de lokale pers zoveel interesse toonde en vol vertrouwen en waardering De Zangvogeltjes complimenteerde.

Op woensdag 15 december 1948 was het jaarlijkse hoogtepunt voor De Zangvogeltjes opnieuw in 'Americain' in Dordrecht. In verband met het naderende kerstfeest werd er in plaats van een operette sfeervol het kerstverhaal gezegd en gezongen. Dit gebeurde na de pauze. Daarvoor waren er wel wat kleinere zangspelletjes en ook dat tot plezier van de bezoekers. Ook nu was de lokale pers weer vol lof over de prestaties van de meisjes van het Zwijndrechtse koor.

*„De Zangvogeltjes“*

Het meisjeskoor „De Zangvogeltjes“ een onderafdeling van het Ned. Herv. Kerkkoor, gaf Woensdag j.l. een zanguitvoering in gebouw „Americain“ te Dordrecht.

De voorzitter van het Kerkkoor, de heer J. Maaskant, openk een kort openingswoord, waarna hij door de vele aanwezigen — de Blauwe Zaal was geheel gevuld — liet zingen Ps. 150 : 1. Na deze gemeenschappelijke zang ging hij voor in gebed en gaf vervolgens de leiding over aan mej. T. Krol, de leiderster van het Meisjeskoor.

Het was een schoon gezicht, die groep van ongeveer 80 meisjes van 3 tot 13 jaar in fleurige kleedjes met witte strikken in het haar, die frisse kindergesichten met schitterende oogjes naar op het podium te zien staan.

Als eerste nummer werd gezongen Ps. 105 : 1 — eenstemmig — en vervolgens een vijftal tweestemmige liederjes. Alle nummers werden bijzonder zuiver gezongen en het viel dadelijk op, dat de leiderster ook volle aandacht had geschonken aan de uitvoering, die zeer beschaafd was. Hierop volgden vier liederen, waarbij de tekst door een handeling werd uitgebeeld. Een van de kleinste meisjes was druk in de weer met de popperwas, wat haar handig afging. Een groep kleine meisjes zongen „Vogeltje lui, lui“, waarbij men de zandervogel zag temidden van haar eitjes dan tussen de uitgekomen vogels, die ten slotte langs haar heen fladderden. Een volgende groep, thans grote meisjes, voerde het zangspel „Op het ijs“ op en gaf het toverwoord van de jeugd, doch ook van een pose oudjes te zien.

De hantvogel en de ijstest ontbreken hierbij niet. Tot slot van deze zangspelletjes werd nog verhoord „Wachter, wach“, waarbij een met vlaggen getooid schip, door een groep meisjes voorgesteld, door de leug moest varen. De brugwachter met het kloppie aan de hengel, was op z'n post. Al deze stukjes werden zeer nauwgezet uitgevoerd. Als laatste nummer voor de pauze volgde de zang „Laat de kinderen tot Mij komen“ en bestond uit een spreekkoor voor de kleintjes, afgewisseld met zang van alle meisjes.

Na de pauze volgde nog een groot nummer, waarin het Kerstverhaal werd gezegd en gezongen. Het podium was hiervoor in een sleuz van het Kerstfeest gebracht: voorop prijken vier versterkte kerstthemen en meer naar achter een lingen twee kerstkronen met brandende kaarsen en daaronder stonden de meisjes. Vele meisjes kregen een besef om een deel van het Kerstverhaal te zeggen, waarop zang van het koor volgde. In stille eerbied werd dit nummer belist.

Het is onnodig te zeggen dat de verschillende nummers met luid applaus beloofd werden.

In zijn sluitingswoord sprak de heer Maaskant een woord van lof en waardering tot mej. Krol voor haar onvermoeide ijver om het koor te leiden en het in staat te stellen tot het geven van een uitvoering als op deze avond, waar bij wij allen in hoge mate hebben genoten. Ook bracht hij dank aan allen, die voor het koor hadden gewerkt en in het bijzonder aan mev. G. Schellen in het bijzonder aan mev. G. Schellen-hach-v. d. Have, die ook deze avond weer bereid was de zang der kinderen op de piano te begeleiden.

De avond, die schitterend geslaagd mag heten, werd gesloten met dankgebed door Da. G. C. Molenaar.

**Feestavond van de Zangvogeltjes.**  
**Het bekende meisjeskoor „De Zangvogeltjes“ heeft Vrijdag in het gebouw voor Christelijke Belangen een feestavondje gehouden. Verscheidene spelletjes werden er gedaan. Een goochelaar deed de meisjes met zijn handige trucjes perplex staan. De meisjes hebben volop van het gebodene kunnen genieten en deze avond zal dan ook nog lang in hun herinnering blijven.**

**Touringcarbedrijf L.A.C.O.**

- Reizen door binnen- en buitenland.
- Autobussen beschikbaar voor arbeidersvervoer.

**Gebr. van Leuven**  
 Veerplein 16 - Telefoon 6205 - ZWIJNDRECHT

Het bestuur beloofde de enthousiaste zangeresjes met een feestavond, waarover zelfs in een krant werd gepubliceerd.

In 1949 werd er natuurlijk weer druk gerepeteerd, maar er waren voor De Zangvogeltjes ook extra gezellige dingen. Er werden uitjes georganiseerd om op een bijzondere manier de onderlinge vriendschap te verstevigen. Zo stond er op woensdag 18 mei een uitstapje met de bus op het programma.

Op het Maasplein stonden maar liefst drie bussen van het Zwijndrechtse touringcarbedrijf L.A.C.O. klaar. Dat illustreert gelijk dat het aantal koorleden inmiddels behoorlijk gegroeid was. Waar gingen ze heen en wat was daar dan te doen? Vragen, die na zoveel jaren alleen te beantwoorden zijn dankzij wat teruggevonden aantekeningen. Hierin staat te lezen dat ze 'om kwart over twee vertrokken richting Rotterdam, daar door de tunnel zijn gereden en langs het vliegveld Ypenburg zijn gekomen richting Scheveningen, waar ze schelpen hebben gezocht. Verder ging het naar de speeltuin tussen Wassenaar en Den Haag waar ze hebben gegeten en spelletjes hebben gedaan.'

Allemaal leuke dingen, maar natuurlijk moest er ook 'gewerkt' worden. De repetities gingen gewoon door, want in november wachtte de jaarlijkse uitvoering. Deze maal stond er een echte

**MEISJESKOOR**  
*„De Zangvogeltjes“*  
 HOOFDVERZEKER: 2000 BUREAU: 1000000  
 Leden: 80, 7, 2000, 10, 1000000

**PROGRAMMA**  
 (EVENING NIEUW VAN TOEGANG)

WOENSDAG 11 DECEMBER 1948  
 IN HET GEBOUW „AMERICAIN“ TE DORDRECHT

**ZANGUITVOERING**  
 TE NIEUW OP  
 WOENSDAG 11 DECEMBER 1948  
 IN HET GEBOUW „AMERICAIN“ TE DORDRECHT

**PROGRAMMA**

1. Op het ijs	2. De kleine zangvogeltjes zingen: De sneeuwman	3. De groten zingen: Bruidsvaart in de sneeuw	4. Het kerstverhaal
5. De kleine zangvogeltjes zingen: De sneeuwman	6. De groten zingen: Bruidsvaart in de sneeuw	7. Het kerstverhaal	8. De kleine zangvogeltjes zingen: De sneeuwman

*Programma*

1	OPENING	
2	a LOFZANG	
	b BEDE	Cath. van Rennès
	c WIJ WILLEN ZIJN ALS 'T ZONNELICHT	Cath. van Rennès
3	a KIND VAN HOLLAND	J. D. van Ramshorst
	b WINTER IN HOLLAND	Theo v. d. Bijl
	c IN HET WOUD	
4	DE KLEINE ZANGVOGELTJES ZINGEN: DE SNEEUWMAN	Hendrika van Tussenbroek
5	DE GROTEN ZINGEN: BRUIDSVAART IN DE SNEEUW	Hendrika van Tussenbroek
6	a GOE-NACHT	J. C. Andrese
	b ENGELENWACHT	Cath. van Rennès
	<b>PAUZE</b>	
7	ZANGSPEL „REPELSTEELTJE“	Joh. Veth
8	SLUITING	



#### OP HET IJS

*Baanveger, baanveger, kom met je bezem  
veeg nu een glanzige gladde baan  
alles wat schaatsen heeft, komt vandaag rijden,  
alles wat benen heeft moet vandaag glijden,  
baanveger, baanveger, kom met je bezem  
veeg nu een glanzige gladde baan.*

Het tijdperk was aangebroken dat er tijdens een opvoering foto's gemaakt werden. Zo bleven er nog meer herinneringen bewaard aan 'Goudhaantje en de Troubadour' en aan het succes dat het meisjeskoor daarmee had. De volgende dagen bleek de lokale pers ook – je zou haast zeggen 'gebruikelijk' – tevreden en enthousiast.



# Zangvogeltjes in Kunstmin

## Geslaagde uitvoering

Het meisjeskoor „De Zangvogeltjes” een afdeling van het Zwijndrechtse Hervormde Kerkkoor, gaf onder leiding van Mevrouw Tine Krol, wier werk de belangstelling en waardering van velen heeft gewekt, voor een uitverkochte zaal in Kunstmin een uitvoering, die bijzonder geslaagd mag heten.

Na opening door de voorzitter van het kerkkoor, de heer J. Maaskant, en het Zangvogeltjeslied, volgde de meerstemming gezongen hymne „Grote God wij loven U”, waarin door de kinderen op eenvoudige en devote wijze de strekking van deze avond werd aangegeven. Hierna werden kleinere werkjes uitgevoerd, waarin het dramatiseren van het lied, bewegen en reageren als positieve elementen ter ontwikkeling van het gehoor en rhythmisch gevoel aanwezig waren.

Een enkel lied deed wat verouderd aan en we zouden de bekwame leidster, die op uitnemende wijze met kinderen weet om te gaan, willen attenderen o.a. op het canon zingen, dat het spelelement bevat en het polyphone zingen, dat deze meisjes wellicht later in het kerkkoor zullen beoefenen, zeer ontwikkelt. Daarnaast zijn er bundels liederen, waarin ook de kerktoneelsoorten zijn verwerkt. Leuk waren „Op 't ijs” en het pittige „Als de boer wil dansen”.

Na de pauze bracht het kunstzinnige sprookje „Goudhaantje en de Troubadour” van G. van Vladeracken de meisjes in de sprookjeswereld van fantasie en verbeelding.

Mevr. Schellenbach-Van der Have ontving voor haar muzikaal accompagnement fraaie bloemen en een geschenk. De bescheiden leidster, die zulk belangrijk cultureel werk in de Hervormde Gemeente verricht, werd eveneens rijk bedacht. De dames Van der Have, De Jong en Visser kregen dank voor de medewerking. Na gemeenschappelijk gezang werd de avond gesloten door Ds Van Dam.

Er waren nog meer recensies, maar de tand des tijds heeft daarop zoveel invloed gehad dat de krantenberichten nog slechts gedeeltelijk leesbaar zijn. Het is jammer dat de artikeltjes niet meer te gebruiken zijn, maar gelukkig zijn er nog wel gedeeltes die met wat moeite toch te ontcijferen waren. Hieronder volgen wat fragmenten: 'Het meisjeskoor 'De Zangvogeltjes', onderafdeling van het hervormde

kerkkoor, gaf op dinsdag 20 februari een buitengewoon geslaagde uitvoering in het gebouw 'Kunstmin' te Dordrecht. Het gehele kinderkoor stond onder leiding van Mej. T. Krol en de muzikale begeleiding was in handen van Mevr. G. Schellenbach-v.d. Have, voorwaar twee leidsters die ons een avond van genoot bezorgden...

De Zangvogeltjes, bijvoorbeeld aan de busreisjes, ook in verband met Jeugdland in Hilversum. Altijd werd aan het eind van de tocht er wel even bij stilgestaan dat de reis goed was verlopen en iedereen weer veilig in Zwijndrecht was teruggekeerd. Dit werd dan onderstreept door het zingen van een stichtelijk lied.

Alle jaren dat De Zangvogeltjes actief waren, was het succes voornamelijk te danken aan de niet aflatende inzet van onder andere mejuffrouw T. Krol, de dirigente, en mevrouw Schellenbach - Van der

Have, met de begeleiding op de piano. Dansjes werden onder meer ingestudeerd door mevrouw J. C. van den Berge - Van Bennekom en mejuffrouw E. K. Engels.

Het vorenstaande werd vastgelegd door voormalig Zangvogeltje Henny van Rijn-Van der Esch, dankzij een familiearchief en herinneringen en foto's in het bijzonder van Lenie Valster-Van Ardenne, Bep de Waard-Stolk, Els Visser en Tinny van Breugel - Van der Esch.

De dag, door u - we gunst ont - van - gen,  
is weer voor - bij, de nacht ge - naakt;  
en dank - baar klin - ken on - ze zan - gen  
tot U, die 't licht en 't duis - ter maakt..

# Main jeugtharinneringe in Tambag Mijn jeugdherinneringen in Ambacht

Jan Kroos

## Mauresstreat 23 en tarrain Aswee

Us gesin ferhuistuh int neguntienhondurdnegununveiftug, 'k wazze toen baina ses jaer, fan dun Durpstraet nr. twaiunneguntug naer dun Mauresstraet nr. drieentwintug. Onse buurties wazze familie Dorree en dun familie Leensvaert (mit o.a. de geestelaik gehantcapt zeun Roel). Wai kekuh fanut onse weuning, regt up dun kleuterscheul walk grenstuh an dun speeltuin 'Marijke' en ut foetballtarrain fan Aswee. 'K wazze daer up dur kleuterscheul gegaen bai juffrouwuh Gemerte. Int slootjie geleguh naest dun speeltuin wazze altait veul kikkedril anwesug un ur wazze veul salmandurs 't finde. 'K weat noch da as Aswee één up saoturdach tuus speultuh se altait juut saokke plaestuh leangs dun Mauresstraet en dun Willum dun Swaigurstraet, Sodah ie nie graotis naer dun wetstrait ken kaike, waont betaalt worduh most ur natuurlaik, as ie dun wetstrait wou sien. Up sundachogunt gonge muh altait sigarebanties soekuh an 'k weat noch da weur veul fonduh. Ok dun greute fippies (greutedeuls nie up gereuktuh sigeretuh) die muh fonde ginge mee naer huus. Tie haelduh muh da ut elkaer, waont daer kun mai faeter dan wur sigeretuh fan draiuh. Aswee gong verhuissuh, naer dun newuh sportfelduh an dun Reewag, da wazzuh so ront neguntienhonderdtwaienzestug.

## Winkelties Dun Scheuf en tarrain Aswee

Dun winkelties in Dun Scheuf, sou ur bouwt wurde, de offisjeele oopning wazze up twaientwintug neuvembur neguntienhondurddrieenzestug. Wuh speulde altait up dun verlaetuh felde un int dun ouwuh steane cantienuh di daer noch stong. Ur wazze int dun cantienuh un flessie mit jotium up dun grunt gevalluh maer wai as kleutergies dagge da bluut wazze un da ur wal us iemant femoort sou kunne sain. Wai naer uns ouwurs um 't één un anter te verteluh, laoter blaek ut jotium te sain. Ok hat

## Mauritsstraat 23 en terrein van v.v. ASW(H)

Ons gezin verhuisde in 1959, ik was toen vijf, bijna zes jaar, van de Dorpsstraat nr. 92 naar de Mauritsstraat nr. 23. Onze burenen werden de familie Dorré en de familie Leensvaart (met o.a. de geestelijk gehandicapte zoon Roel). We keken vanuit onze woning recht op de kleuterschool, welke grensde aan de speeltuin 'Marijke' en het voetbalterrein van ASW(H). Ik ben daar op kleuterschool gegaan bij juf Van Gernerden. In het slootje, gelegen naast de speeltuin, was altijd veel kikkerdril aanwezig en er waren veel salamanders te vinden. Ik weet nog dat als ASW(H) 1 op zaterdag thuis speelde ze altijd jute zakken plaatste langs de Mauritsstraat en de Willem de Zwijgerstraat. Hierdoor kon je niet gratis naar de wedstrijd kijken, Wilde je kijken, moest er natuurlijk wel betaald worden. Op zondagochtend gingen we altijd sigarenbandjes zoeken en ik weet nog dat we er veel vonden. Ook de grote 'fippies' (grotendeels niet op gerookte sigaretten), die we vonden, gingen mee naar huis. We haalden dan uit elkaar, want daar kon mijn vader dan weer sigaretten van draaien. ASW(H) ging rond 1962 verhuizen naar de nieuwe sportvelden aan de Reeweg.

## Winkelcentrum De Schoof en terrein ASW(H)

Het winkelcentrum De Schoof zou er gebouwd worden en de officiële opening was op 21 november 1963. We speelden altijd op de verlaten velden en in de oude stenen kantine die daar nog stond. Er was in de kantine een fles met jodium op de grond kapot gevallen, maar wij als kinderen dachten dat het bloed was en dat er wel eens iemand vermoord zou kunnen zijn. Wij naar onze ouders om het een en ander te vertellen, maar later bleek het jodium te zijn. Ook had ASWH een soort stalen trekkar op luchtbanden

## 't Ambachts leesplankie

U las zojuist het verhaal van Jan Kroos in 't Ambachts. Zijn verhaal is een illustratie van een dialect, dat door veel huidige inwoners van Hendrik-Ido-Ambacht niet meer wordt gesproken of geschreven. Daarom probeert het Historisch Genootschap ook dit belangrijke onderdeel van de Ambachtse cultuur te bewaren. Er zijn talrijke woorden en gezegden in 't Ambachts in het mondeling taalgebruik. Uitdrukkingen als 'ungâns ete' (een grote hoeveelheid eten), 'booggie' (boterham) of 'varre en blik' (stoffer en

blik), 'verschaije perseune' (verschillende personen) of 'un hêël zooigie' (een partij vis of aardappels) zult u als Ambachter in deze tijd niet vaak meer horen in uw omgeving.

Daarom hebben we 'leesplankie' bij het verhaal van Jan Kroos opgenomen. Op dit 'plankie' staat een aantal woorden in 't Ambachts. En voor wie de betekenis niet direct weet: voor uw verbeelding zijn op dit 'plankie' bij deze woorden afbeeldingen geplaatst.

# Over keuvelende dames, (kiep)hoeden en petten. Een beeld van vroegere Ambachtse kleding

Willem Schneider

*Nederland is 'een kleene plek gronds, die grooter verscheidenheid in kleding oplevert, dan schier alle werelddelen buiten Europa, en zich in de oogen van den menschenkenner zoo karaktermatig, als volsteekt eenig ander volk, vertoont. Amsterdam alleen levert, in deszelfs verscheidene wijken, schier zoovele onderscheidene costuums op: elke stad van Holland heeft haar eigene.'*<sup>1</sup>



Willem Vleggaart (1853-1922) en Cornelia Vleggaart-Bol (1851-1903) Foto: rond 1900.

## Inleiding

Hendrik-Ido-Ambacht en Sandelingen-Ambacht waren vroeger aparte dorpsgemeenschappen. Daar was de sociale samenhang sterk. Zo hielpen de inwoners elkaar vaak (het nabuurschap). Na de samenvoeging in 1855 bleven het twee aparte gemeenschappen, maar zij hielden dezelfde kledingstijl.

In dit artikel staat de klederdracht centraal. Door het dragen van speciale kleding kunnen personen zich identificeren met een bepaalde groep in de samenleving. Door die klederdracht worden ze in de groep opgenomen. Ze voelen zich veilig in de beslotenheid van die groep en krijgen ook steun vanuit die groep.

Binnen een groep heeft het dragen van dezelfde kleding een bestendige functie: ieder groepslid bevestigt zich op deze manier te willen aanpassen aan de groepsnormen en gedragscodes. Deze bereid-

heid is vaak door opvoeding, dorps- of streekidentiteit of een gemeenschappelijk godsdienst ingegeven.

Tegelijkertijd kan het dragen van gemeenschappelijke kleding het groepsgevoel versterken, omdat daardoor de gelegenheid wordt geboden om zich duidelijk zichtbaar af te zetten tegen andere groepen. Kleding kan dus het 'wij'-gevoel van de groepsgenoten versterken. Een groep kan het 'wij'-gevoel ook versterken door zich te zien als de betere groep, vergeleken met andere groepen in de sociale omgeving. In dat geval kunnen kleding en uiterlijk eveneens helpen om zich te onderscheiden en de verschillen tussen groepen versterken.

De term klederdracht is overigens niet helemaal juist. Die kan immers ook gelden voor allerlei andere vormen van groepsgebonden kleding, die in bepaalde functies worden gedragen, zoals soldaten, nonnen of tramconducteurs. Een betere naam voor een dezelfde kleding, gedragen door mensen die gebonden zijn aan een stad, dorp of streek, is daarom streekdracht.

Deze term doet meer recht aan de sociaal-culturele werkelijkheid in ons dorp, want onderzoek leert dat de inwoners van Hendrik-Ido-Ambacht niet een specifieke Ambachtse klederdracht hadden. De klederdracht was duidelijk streekgebonden en niet zozeer verbonden met één dorp.

## Kleding: grote verscheidenheid

In de zestiende eeuw bestond een aantal kledingvormen naast elkaar: adel en geestelijkheid droegen andere kleding dan kooplieden, boeren, vissers en hun vrouwen. Kleren waren destijds een belangrijk middel om de stand van de drager in de maatschappij aan te geven. In Holland droegen rijkere mensen veel gouden sieraden, maar in armere gebieden als Drenthe en Brabant waren de klederdracht en de versieringen heel sober.

Ons land was op politiek gebied al vroeg een vrij

## 't Ambachts leesplankie.



Mezik



Prakkie



Heerebêêsie



Gait



Aerepels



Bôôtjie



Straetjie



Wurveltie



Bôôm



Mos-se



Dôôsie



Durrep



Brôôd



Ai-ers



Blomme-chies



Jan Stehouwer, links in de kinderwagen, rechts zijn broertje Arie. Foto uit 1903.

Bruidspaar Job Laaij en Pieterje v.d. Giessen. Links van Job: Jan Laaij. Rechts van Pieterje: haar schoonmoeder Jacomijntje Hoogvliet.



### Kleding kinderen

Tot het vierde of vijfde jaar was er weinig verschil tussen de kleding van meisjes en jongens, die tot die leeftijd meisjeskleden droegen (zie foto). Volgens deskundigen had Ambacht geen speciale klederdrecht voor jongeren en kinderen.

### 5. Ambachtse gezinnen in streekdracht (keuvels, hoeden, petten).

Hieronder ziet u enkele foto's van Ambachtse gezinnen rond 1900. Zowel de dames, de heren én de kinderen hebben op deze foto's veelal een hoofddekseel op.



Marie Poolman-Andriessse met ouders en broers.



Gezin van W.C. Verhoeven en moeder Teuntje Bakker.



Cornelis v.d. Giessen en Rookje Plaiser met kinderen Adrianus, Lijntje en Adriana Cornelia. Foto: uit 1890-1895.

### Noten

- 1 Uit: afbeeldingen van de kleding, zeden en gewoonten in de Bataafsche Republiek, met den aanvang der negentiende eeuw, Evert Maaskamp; 1803.

### Literatuur

Constance Nieuwhoff en Willem Diepraam en Cas Oorthuys, *Klederdrecht, een reis langs de levende streekdrachten van Nederland*, 1976 Amsterdam.

P. W. de Zeeuw, *De keuvels van het Overmaase, de klederdrecht van de Zuid-Hollandse eilanden*, uitgever J. M. Robbmond, 's Gravendeel 1985.

K. P. C. de Leeuw, *Kleding in Nederland 1813-1920*, Tilburg 1991 (promotie-onderzoek).

A Boshuizen-Dorsman, *Klederdrecht in de Zwijndrechtse Waard*; Swindregt Were, juni 1989.

Wil de Graaf, *Klederdrecht & streekdracht zijn familie van elkaar*; tentoonstellingsbrochure Historisch Genootschap, 2013

# Colofon

'Swindregt were', een naam die naast 'Swijndregt were' al eeuwen geleden gebruikt werd voor de Zwijndrechtse waard, is het blad van het *Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht* en de *Historische Vereniging Zwijndrecht*.

Het periodiek verschijnt twee maal per jaar en wordt gratis aan de leden toegezonden.



## Redactie Hendrik-Ido-Ambacht:

drs. W. Schneider

Redactieadres:

Ary Schefferlaan 14,

3343 DN Hendrik-Ido-Ambacht

E-mailadres: willemschneider1@gmail.com

## Redactie Zwijndrecht:

M. M. de Jongh MA, drs. C. L. van der Leer.

Redactieadres:

Kievitstraat 19,

3334 TG, Zwijndrecht,

E-mailadres: SW-redactie@swaen.org

## Secretariaat Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht:

Vestigingsadres:

'Oudheidkamer Den Brommert'

Dorpsstraat 84, 3342BD Hendrik-Ido-Ambacht

telefoon: 078 - 681 59 05

E-mailadres: info@historhia.nl

## Historische Vereniging Zwijndrecht:

Vestigingsadres:

'Oudheidkamer De Vergulde Swaen',

Rotterdamseweg 53-55, 3332 AC Zwijndrecht,

telefoon: 078 - 612 56 81

E-mailadres: info@swaen.org

**Vormgeving:** H. Reijerse / **Correctiewerk:** I. Mensink

**Productie:** Tinto Media, Hendrik-Ido-Ambacht

De verkoopprijs voor losse nummers: € 5,00

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de onder auteursnaam geplaatste artikelen.

© Redactie blad en de auteur. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie en auteur. Na toestemming moet de bron vermeld worden.

ISSN: 22150439

**Foto boven:** Nederlands-hervormde kerk in de Kerkstraat. De eerste presentaties van 'De Zangvogeltjes' vonden op deze locatie plaats. Collectie auteur.

**Foto onder:** Nederlands-hervormde lagere school aan de Rotterdamseweg met links het gebouw 'Voor christelijke belangen'. Hier repeteerden 'De Zangvogeltjes' in de beginjaren. Collectie auteur.

